17-6 Tüdőtranszplantációt követően szükséges rehabilitáció ellátási programja

II-III szint 1903 szakmakód (felnőtt), 2205 szakmakód (gyermek)

C(3) Tüdőtransplantáltak rehabilitációs központja: Résztvevő intézmények a rehabilitációs medicina 17-6 REP-et végző 1903 szakmakódú III. szintű osztálya és a transzplantációt végző sebészeti intézmény.

A tüdő parenchymás és/vagy vaszkuláris eredetű betegségei következtében kialakuló krónikus légzési elégtelenségben szenvedő pácienseknél tüdőtranszplantáció mérlegelhető terápiás lehetőségként. A betegkiválasztás egyik fő szempontja, hogy páciensek rendelkezzenek annyi légzési-tartalékkal, hogy az opust követően rehabilitálhatóak legyenek. A műtét után kb. 2-8 hét múlva kerülnek áthelyezésre a betegek a sebészeti osztályról a tüdőgyógyászati osztályra. A rehabilitáció már az intenzív osztályon megkezdődik, és ezt követően irányított módon hónapokon át folytatódik, melynek során az alapbetegségen, a műtéti beavatkozáson, az általános állapoton és az életkoron túl, figyelembe kell venni az immunszuppresszív terápia lehetséges mellékhatásait és szövődményeit is.

Kiskorúakban végzett tüdőtranszplantáció hosszú évekig-, életen át tartó rehabilitációt igényel. A páciens állapotától függően, az általában egy évig tartó, II. szintű, elsőbbségi rehabilitáció a II. szinten, a programozott formában folytatandó.

A rehabiltáció specifikus célja praeoperativ szakaszban az, hogy a beteg a műtétre alkalmas állapotba kerüljön, postoperative a transzplantáció korai- és hosszú távú következményeinek kivédése jelenti a fő feladatot, nemcsak az immunoszuppresszív terápia következményeinek elhárításával, hanem a mellkas mobilitásának megőrzésével vagy visszaállításával, a légzéssel összefüggő mellkasi fájdalmak megszüntetésével, a normális légzés biztosításával, a megfelelő expectoráció begyakorlásával, a kardiorespiratorikus terhelhetőség növelésével valamint az optimális BMI elérésével.

Cél a közösségbe való visszatérés és beleilleszkedés elősegítése, az önellátási képesség mielőbbi javítása és biztosítása, relapszusok lehetőség szerinti elkerülése, a szövődmények súlyosságának enyhítése, kiskorúaknál az oktatási intézménybe való mielőbbi visszakerülés, felnőtteknél pedig a munkaképesség visszaállítása.

1. A páciensek állapotának jellemzése

1.1. Betegség / baleset / rendellenesség és a kialakult károsodás / funkciózavar / fogyatékosság leírása

Lásd a NEAK honlapján közzétett kitöltési útmutatót, illetve törzseket, továbbá a 6. pont tartalmazza a szakmai ajánlást.

1.2. Állapot-súlyosság: A rehabilitációra kerülő személyek állapot-súlyossága a program kezdetén limitek megadásával: **súlyos / közepes súlyos / enyhe**

1.3. Humánerőforrás

1.3.1. Ápolói szükséglet: közepes

1.3.2. Specifikus szakdolgozói szükséglet: alapcsomag:

fizikoterápiás szakasszisztens, gyógytornász, szociális munkatárs, pszichológus, dietetikus, diabetológiai szakápoló és pedagógus edukátor

1.4. Fogyóanyag szükséglet

1.4.1. Napi átlagos gyógyszer szükséglet: nagy

A transzplantáció miatti immunszuppresszív szerek: ciklosporin vagy tacrolimus, mycophenolate és szteroid; A műtét után min. 3 hónapig infekcióprofilaxis: antifungalis szer (amphotericines inhaláció, átmenetileg voriconazol is szükséges lehet), antiviralis szer: valganciklovir, antibiotikumok.

Alapbetegség(ek) miatt szükséges típusos gyógyszerek: pancreas enzimpótlás, ursodeoxycolat (CF esetén), inzulin, antikoaguláns, analgeticum, antibiotikum, anxiolyticum, cardiacum, antihypertensiv szerek, mucolyticum, gyulladáscsökkentők, stb.

Rehabilitáció során szükséges gyógyszerek: fentiek kiegészülve tápláltsági állapot javítását célzó gyógyszerekkel, táplálékkiegészítőkkel, vitaminokkal és légzőszervi tünetek miatt: hörgőtágítók, expektoránsok, átmenetileg oxigén pótlás.

1.4.2. Napi átlagos kötszer- egyéb orvosi és orvostechnikai anyag szükséglet: nagy

Alapbetegség(ek) miatt gyakran szükséges anyagok: kötszer, fertőtlenítőszer, ragtapasz, maszk, kesztyű, nylon kötény

Rehabilitáció során szükséges anyagok: Shaker deluxe flutter, ki- és belégző tréner, elasztikus szalagok, marok gumikarika

1.4.3. Napi átlagos diagnosztikai anyag (fogyóeszköz) szükséglet: nagy

Alapbetegség(ek) miatt szükséges diagnosztikai anyagok: labor és vérgáz kontrollokhoz, köpet bakterológiai vizsgálatokhoz szükséges eszközök, rtg. felvétel

Rehabilitáció alatt szükséges diagnosztikai anyagok: **nagy**

2. **Betegutak leírása**

2.1. Hogyan kerül a páciens rehabilitációra?

közvetlenül a sebészeti osztályról, aktív pulmonológiai osztályról, szakambulanciáról.

2.2. Mi a jellemzője az adott betegcsoportnak a rehabilitációs ellátás időzítésére vonatkozóan?

Elsőbbségi rehabilitáció, első alkalommal lehetőleg a műtétet követő 1-3 héten belül

3. **A rehabilitációs ellátó helyre vonatkozó kívánalmak leírása**

Speciális ellátási szükségletkor III. szint:

B (3) Tüdőtranszplantáltak rehabilitációs központjában történő ellátás szükséglete

Tartama: 15-60 nap; gyakran szükséges a 13-as programmal kombináltan alkalmazni

Ismételt ellátás rehabilitációs céllal elsőbbségi rehabilitáció befejezését követően: légzésfunkciós romlás, mellkasdeformitás, scoliosis, mellkasi izomatrófia, terhelési tolarenciacsökkenés, tápláltsági állapot romlása észlelésekor ismételt légzésrehabilitáció indokolt. Ennek tartama 14-25 nap (a transzplantáció utáni első évben)

Jellemző	**Minősítő**	
	fekvőbeteg	**járóbeteg**
1.2. állapotsúlyosság a betegek 70-90 %-ára jellemzően (N/Kp/k)	közepes	enyhe
1.3.1. ápolói szükséglet	kis	
1.4.1. gyógyszer szükséglet	nagy	
1.4.2. kötszer és egyéb orvostechnikai anyag szükséglet	közepes	
1.4.3. diagnosztikai anyag szükséglet	közepes	
3.1. ellátási csomag (alap/bővített)	bővített	alap
3.2. ellátási szint (I/II/III)	II	II
3.4. ellátás várható tartama (tól – ig)	15-60 nap	15-20 alkalom
Ismételt rehabilitáció várható tartama az első évben (hét/1. év)	egy ízben	
jellemző betegutak	1.tüdőgondozóból	
	2.saját rehabilitációs ambulancia	

Folytatólagos ambuláns ellátásban – szakambulancián (II: szint) a közvetlen postop. szakban naponta, majd később hetente, majd az 1. félévet követően havonta, majd 1 év után évi 1-2x kontroll, állapotfelmérés és ennek eredménye alapján huzamos rehabilitációs programban való részvétel. 1 éven belül javasolt: karbantartás, rekondicionálás.

4. **A rehabilitációs terápiás program kötelezően elvégzendő és dokumentálandó elemei az adott betegcsoportban** a NEAK honlapján közzétett szabályozás szerint

5. **A rehabilitáció eredményességének értékelése**

5.1. Változást jellemző teszteredmények:

- **FNO,**
- **FIM motoros funkciók és FIM összes (kötelező), valamint**
- **további tesztek a funkciózavar függvényében a NEAK honlapján közzétett szabályozás szerint:** Barthel-index, 6 perces járásteszt, nyugalmi légzésfunkció (FEV1ref%), VCref%, CAT, MMRC. 8 éves kor alatti gyermekek esetében célskála alkalmazása javasolt.

Célértékek (célskála) meghatározása: a légzéssel összefüggő mellkasi fájdalmak megszűnése, normális mellkasi légzéskitérés, a lehető legjobb, akár fiziológiás légzési volumenek elérése, megfelelő expektoráció (Shaker deluxe flutter, autogén drenázs, PowerBreathe) elsajátítása, optimális fizikai terhelhetőség elérése, optimális BMI elérése.

5.2. Kimeneti jellemzők:

Légzésfunkciós paraméterek változása - FEV1ref%, VCref%, standardizált járás élettani változók, célskála 8 év alatt

6. **Szakmai ajánlás**

6.1. BNO1

D8690	Sarcoidosis k.m.n.
E8490	Fibrosis cystica, k.m.n.
I2700	Elsődleges pulmonalis hypertensio
I2780	Egyéb meghatározott pulmonalis szívbetegség
I2790	Pulmonalis szívbetegség, k.m.n.
I2880	A tüdőerek egyéb meghatározott betegségei
J4390	Emphysema, k.m.n.
J4490	Idült obstructiv tüdőbetegség, k.m.n.
J47H0	Bronchiectasia
J60h0	Szénbányászok pneumoconiosisa
J61H0	Asbest és egyéb ásványi rostok okozta pneumoconiosis
J6280	Pneumoconiosis kvarctartalmú egyéb poroktól
J6300	Aluminosis (tüdő-)
J6310	Bauxit-fibrosis (tüdő-)
J6320	Berylliosis
J6330	Grafit-fibrosis (tüdő)
J6340	Siderosis
J6380	Egyéb meghatározott szervetlen por okozta pneumoconiosis
J64H0	Nem-meghatározott pneumoconiosis
J6700	Farmer-tüdő
J6710	Bagassosis

J6720	Madárkedvelők tüdőbetegsége
J6750	Gombatenyésztők tüdőbetegsége
J6760	Juharfa-munkás tüdő
J6780	Túlérzékenységi pneumonitis egyéb szerves poroktól
J6790	Túlérzékenységi pneumonitis nem meghatározott szerves portól
J7030	Gyógyszer kiváltotta idült interstitialis tüdőrendellenességek
J8401	Alveolaris proteinosis
J8410	Egyéb interstitialis tüdőbetegségek fibrosissal
J8411	Idiopathiás tüdőfibrosis
J8412	Alveolitis fibrotisans
J8413	Hamman-Rich syndroma
J8490	Interstitialis tüdőbetegség, k.m.n.

6.2. BNO3

I2790	Pulmonalis szívbetegség, k.m.n.
J9500	Tracheostomia malfunctio
J9510	Akut tüdőelégtelenség mellkasműtét után
J9520	Akut tüdőelégtelenség nem mellkasi műtétek után
J9530	Idült tüdőelégtelenség műtétet követően
J9540	Mendelson-syndroma
J9550	Beavatkozás utáni subglotticus stenosis
J9580	Egyéb beavatkozás utáni légzési rendellenességek
J9590	Beavatkozás utáni légzési rendellenesség, k.m.n.
J9600	Heveny légzési elégtelenség
J9610	Idült légzési elégtelenség
J9800	A hörgők máshova nem osztályozott betegségei
J9810	Tüdőcollapsus
J9820	Interstitialis emphysema
J9830	Compensatoricus emphysema
J9840	A tüdő egyéb rendellenességei
J9850	A mediastinum máshova nem osztályozott betegségei
J9860	A rekeszizom rendellenességei
J9880	Egyéb meghatározott légzési rendellenességek
J9890	Légzési rendellenesség, k.m.n.
R64H0	Cachexia

6.3. V jelű Z kód

Z9420	Tüdőátültetés után lévő személy

6.4. FNO-k

b280	Fájdalom érzése
b445	A légzőizmok funkciói
b455	A terheléstolerancia funkciói
d570	Egészségmegőrzés
d920	Rekreáció és pihenés

b134	Alvásfunkciók
b420	Vérnyomásfunkciók
b435	Az immunrendszer funkciói
b460	A cardiovascularis és légzési funkciókhoz társuló érzetek
b530	Testsúlymegtartási funkciók
b740	Az izom-állóképesség funkciói
d240	A stressz és más pszichés terhek kezelése
d410	Az alaptesthelyzet változtatása
d450	Járás
d460	Helyváltoztatás különböző helyszíneken
d540	Öltözködés
d550	Étkezés
d760	Családi kapcsolatok